

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

MAGY. AKADEMIÁ

KÖNYVNYOMDÁK

Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).**
M. kir. Államnyomda
 Nándor-tér 1.
M. kir. tud. Egyetemi ny.
 Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).**
Ádám Herman
 Krisztina-körút 85.
Bagó M. és Fia
 Ponty-utca 4.
Goldberger Ignác
 Fő-utca 23.
Heisler János
 Várkert-rakpart 1.
Keller Dániel
 Attila-utca 63.
Müller K. (Münster K.)
 Albrecht-út 3—5.
Wessely Géza
 Zsigmond-utca 11.
- III. kerület (Ó-Buda).**
Bartalita Imre
 Remete-hegy.
Bichler I.
 Kliskorona-utca 15.
Wimmer Márton
 Serfőző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).**
Barcza József
 Váci-utca 66.
Belvárosi könyvnyomda
 Váci-utca 79.
Buschmann Ferenc
 Koronaherceg-utca 8.
Franklin-Társulat magy.
 irod. int. és könyvny.
 Egyetem-utca 4.
Goszler Gyula
 Aranykéz-utca 1.
Hunyadi Mátyás, irod. és
könyvnyomda-intézet
 Zöldfa-utca 43.
Langer Ede és Fia
 Zsibárus-utca 1.
M. kir. posta- és távirtda-
igazgatóság könyvny.
 Főposta-épület.
Mercur kő- és könyvny.
 Királyi Pál-utca 9.
Nagy Sándor
 Papnövelde-utca 8.
Id. Poldini Ede és Társa
 Irányi-utca 1.
Róth József
 Ujvilág-utca 6.
Singer Lipót
 Károly-körút 24.
Sűz Dávid
 Fővám-tér 5.
Székesfővárosi házi ny.
 Központi városház.
Ullmann József
 Régi posta-utca 4.
Várnai Fülöp
 Régi posta-utca 3.
- Werbőczy könyvny. r.-t.**
 Vármegeye-utca 11—13.
Wodlaner F. és Fiai
 Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).**
Bendiner A.
 Arany János-utca 18.
Berkovits János
 Hold-utca 27.
Budapesti helyi érdekű
nyomda
 Lipót-körút 22.
Czettel és Deutsch
 Bálvány-utca 12.
Hamburger és Birkholz
 Csáky-utca 13.
Hungária-könyvnyomda
és kiadó-üzlet
 Váci-körút 34.
Kálmán M. és Társa
 Vadász-utca 32.
Kanitz C. és Fiai
 Vadász-utca 26.
Károlyi György
 Kálmán-utca 5.
Kellner és Mohrlüder
 Csáky-utca 9.
Kertész József
 Mária Valéria-utca 11.
Kollmann Fülöp
 Arany János-utca 34.
Krausz S. és T.
 Zoltán-utca 11.
Légrády Testvérek
 Váci-körút 78.
Lengyel Lipót
 Vadász-utca 35/a.
Lőw Ede
 Váci-körút 80.
Márkus Samu
 Báthory-utca 20.
Magy. kir. postatakarék-
pénztár nyomdája
 Széchenyi-utca 2.
Pallas, irod. és nyomdai
részvénytársaság
 Kálmán-utca 2.
Pesti Könyvnyomda-
Részvénytársaság
 Hold-utca 7.
Pesti Lloyd-társulat
Könyvnyomdája
 Dorottya-utca 14.
Pollák Elkán
 Nagykorona-utca 21.
Pollák M. Miksa
 Akadémia-utca 15.
Preszburger Frigyes
 Arany János-utca 14.
Schlesinger és Kállai
 Bálvány-utca 18.
Thália-nyomda
 Csáky-utca 2/b.
- VI. ker. (Terézváros).**
Beer E. és Társa (ezelőtt
 Kosmos)
 Aradi-utca 8.
- Brózsza Ottó**
 Váci-körút 17.
Ehrnstern Mór
 Laudon-utca 4.
Engel S. Zsigmond
 Vörösmarty-utca 56.
Európa, irod. és nyom-
dai részv.-társaság
 Ó-utca 12.
Fővárosi nyomda, vona-
lozó-s könyvkötő-r.-t.
 Podmaniczky-utca 39.
Fried és Krakauer
 Dalszínház-utca 10.
Friedmann Á.
 Gyár-utca 54.
Fuchs Samu és Társa
 Podmaniczky-utca 27.
Gelléri és Székely
 Podmaniczky-utca 47.
Gergely Miksa
 Lázár-utca 2.
Glücksellig M.
 Hunyady-tér 7.
Goldschmidt Lipót
 Révay-utca 6.
Gross és Grünhut
 Gyár-utca 32.
Herrman Ignác
 Szerecsen-utca 20.
Hornvánszky Viktor
 cs. és kir. udv. könyvny.
 Aradi-utca 14.
Hunnia könyvnyomda
 Teréz-körút 3.
Kassina Jakab
 Király-utca 26.
Kaufmann József
 Vörösmarty-utca 52.
Klauber Ignác
 Új-utca 6.
Korvin Testvérek
 Révay-utca 14.
Kunoss Vilmos és Fia
 Teréz-körút 38.
Löbl Dávid és Fia
 Andrassy-út 19. és
 Nagymező-utca 26.
Luszt Sándor
 Gyár-utca 50.
Minerva kő- és könyv-
nyomda (tul. Gansl Zs.)
 Szerecsen-utca 7/9.
M. kir. államvasutak
menetjegy-nyomdája
 Csengery-utca 33.
Markovits és Garai
 Lázár-utca 13.
Muskát és Friedmann
 Teréz-körút 27.
Neumayer Ede
 Proféta-utca 7.
Orsz. központi községi
nyomda-részvénytárs.
 Váci-körút 61.
Pollacsek Mór
 Dávid-utca 5.
- Posner K. Lajos és Fia**
 Csengery-utca 31.
Quittner József
 Váci-körút 16.
Radó Izor
 Váci-körút 1.
Rigler József Ede r.-t.
 Rózsa-utca 55.
Schmelcz és Schillinger
 Csengery-utca 51.
Schmidl Sándor
 Szerecsen-utca 6.
Spinner Illés
 Dessewffy-utca 43.
Wellesz és Krammer
 Új-utca 37.
- VII. (Erzsébetváros).**
Árpád kő- és könyvny.
 (Klein és Kronstein)
 Valero-utca 9.
Athenaeum, irodalmi és
nyomdai részv.-társ.
 Kerepesi-út 54.
Bárd J.
 Miksa-utca 17.
Deutsch József
 Károly-körút 7.
Elek Lipót
 Kertész-utca 37.
Galitzenstein H.
 Dohány-utca 68.
Garai Mór
 Károly-körút 3.
Goldfaden Márk
 Kerepesi-út 36.
Gonda és Társa
 Akácfa-utca 50.
Hedvig S.
 Dohány-utca 12.
Kellner Gerson
 Csányi-utca 13.
Löbl Mór
 Király-utca 27.
Löblovitz Zsigmond
 Csömöri-út 54.
Nagel István
 Vörösmarty-utca 17.
Neuwald Illés
 (tul. Berger Ármin)
 Dohány-utca 44.
Pannonia-nyomda
 Rombach-utca 8.
Propper Leó
 Erzsébet-körút 35.
Reich Ármin
 Dohány-utca 84.
Roth és Krausz
 Kertész-utca 23.
Rubin J.
 Király-utca 13.
Spatz Henrik
 Dob-utca 55.
Spitzer Márk
 Klauzál-utca 31.
Stern Péter
 Kazinczy-utca 35.
- Vasvári és Társa**
 Csömöri-út 13.
Wendt-féle könyv-
nyomda stb.
 Károly-körút 19.
Zelster M.
 István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).**
Anglo-nyomda
 Baross-utca 47.
Budapesti Hírlap nyomd.
 Rökk Szilárd-utca 4.
Csapó N.
 Baross-utca.
Özv. Fried Ignác
 József-utca 14.
Fritz Ármin
 József-körút 9.
Hell I. Ede
 Luther-utca 4.
Klein Vilmos
 Kerepesi-út 73.
Kohn Simon
 József-körút 5.
Kossuth Lajos-nyomda
 (tul. Lauffer Jakab és
 Holländer József)
 Ujvársártér 5.
Réval és Salamon
 Üllői-út 18.
Rózsa Kálmán és neje
 Szentkirályi utca 30.
Schulcz Adolf
 Baross-utca 81.
Stephaneum (a Szt. István
 Társulat nyomdája)
 Szentkirályi-utca 28a.
Szent Anna-nyomda
 Baross-utca 66—68.
Szent Gellért-nyomda
 (Valter E.)
 Mária-utca 42.
Szent László-nyomda
 Rökk Szilárd-utca 28.
Weissenberg Ármin
 József-körút 16.
- IX. ker. (Ferenczváros).**
Engelmann Mór
 Vámbház-körút 15.
Műszaki Irodalmi és
nyomdai vállalat
 (Feldmann Mór)
 Soroksári-utca 5.
Pátiria-nyomda részvény-
társaság
 Üllői-út 25.
- X. kerület (Kőbánya).**
Első kőbányai könyvny.
 Jászberényi-út 1.
Lőrinczi F.
 Maglódi-út (Gyűjtő-fogház).
Merendiák Károly
 Liget-tér 4.

A vidéki könyvnyomdák jegyzéke térhiány miatt maradt ki.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

KIADÁSOK. I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörés-biztosítási bizt. — Negyvenharmadik évi zárzámla 1900. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

Kifizetett károk és költségek	korona f	korona f	korona f
I. Tűzbiztosítás.			
Kifizetett károk és költségek	7,617,575-02		
levonva viszontbiztosított károk és költségek	2,859,666-30		
Függőben maradt károk tartaléka		4,000,000	
Szerződés költségek a viszontbizt. rész levonása után		180,440-00	
Jövedelmek adó és helyi adókat	670,835-75		
Prémiumok	108,439-48		
Adóztatások	100,375-14		
A fizetési költségek	70,820-00		
A fizetési költségek	979,755-38		
A károkkészítési költségek	6,869-19		
Bebiztosítottak költségei a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül	4,000,000	10,879,578-11	
II. Szállítmány-biztosítás.			
Kifizetett károk és költségek	437,497-75		
levonva viszontbiztosított károk és költségek	291,669-72		
Függőben maradt károk tartaléka		941,184-70	
Szerződés és jéggel költségek a viszontbizt. rész levonása után és minden megtérülés nélkül		42,297-91	
A károkkészítési költségek		883,173-59	
Bebiztosítottak költségei a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül		739,779-10	
III. Jégbiztosítás.			
Kifizetett károk és költségek	1,668,870-04		
levonva viszontbiztosított károk és költségek	1,061,857-88		
Függőben maradt károk tartaléka		3,753,164-08	
Szerződés és jéggel költségek a viszontbizt. rész levonása után és minden megtérülés nélkül		663,987-02	
A károkkészítési költségek		3,176,498-90	
Bebiztosítottak költségei a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül		2,640,890-72	
IV. Betörésbiztosítás.			
Kifizetett károk és költségek	7,891-98		
levonva viszontbiztosított károk és költségek	5,799-23		
Függőben maradt károk tartaléka		90,000	
Szerződés és jéggel költségek a viszontbizt. rész levonása után és minden megtérülés nélkül		65,619-48	
A károkkészítési költségek		12,397-84	
Bebiztosítottak költségei a viszontbiztosított rész levonása után és minden megtérülés nélkül		24,571-31	
V. Egyéb kifizetések.			
Árfolyamvesztés az értékpapírok és idegen pénzeszközök után			
VI. 1900. évi nyereségnyitási számla.			
A felfelé érti az előző évi nyereségnyitási számla.			
1,452,699-24			
49,377-98			
13,827,765-22			

VAGYON.

Mérlegszámla 1900. december 31-én.

TEHER.

	korona f	korona f
Előrevesztett költségek (lakások, élelmiszer- és belföldi)	2,016,000	
javítási és egyéb költségek	804,000	
750,000 kor. n. M. kir. 4%-os állg. a 82-		
480,000 kor. n. A. Egészít. budapesti fővárosi lakp. 4%-os állg. a 95-		
62,900 kor. n. M. kir. 3%-os állg. a 84-		
5,000 kor. n. A. Ötödik évi törvény a 100 kor. a 200-		
7,055 db Magyar-francia bizt. társ. részv. a 340-		
1,209 db Bécsi bizt. társ. részv. a 340-		
997 db Hazai áll. társ. részv. a 200-		
A felfelé érti az előző évi nyereségnyitási számla.		
1,452,699-24		
49,377-98		
13,827,765-22		
Részvénytulajd. teljesítés bevételei 3000 egész részvény a 1000 forint és kétszeresen be-		
számla 900 60 részvény a 900 forint		
Társasági tartalékok		
A Magyar földművelésügyi társ. a földművelésügyi és közgazdasági min. részleges be-		
vezetése részleges tartaléka részv. a 1000		
Közlöny kiadások		
Külföldi kifizetések		
Tűz-, jég-, szállítmány-, jég- és betörésbiztosítások díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Szállítmánybizt. díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
val és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Betörésbizt. készpénz díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Tűz-, jég-, szállítmány-, jég- és betörésbiztosítások díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Szállítmánybiztosítás díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Jégbiztosítás díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
Egyéb kifizetések díjait, közpénzt, részlevonás, és minden megtérülés nélkül, 4,000,000 kor. — st.		
1,452,699-24		
49,377-98		
13,827,765-22		

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL
Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

HIVATALOS RÉSZ.

A Könyvnyomdások Szakköre 1901. április 28-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, a körhelyiségben (Kerepesi-út 30. sz.)

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart, melynek egyetlen tárgyát a szavazategyenlőség által eldöntetlenül maradt *titkári állás betöltése* képezi.

Erre a kör tagjait tisztelettel meghívja

Budapest, 1901. április 16-án

A választmány.

***

A közgyűlés után lesz az *áprilisi*

HAVI FELOLVASÓ-ÜLÉS

melyen *Heller Ignác*, körünk új alelnöke tartja *székfoglalóját*.

A felolvasó-ülésen vendégeket is szívesen látunk.

Könyvnyomtatók szervezkedése.

Mult számunkban közöltük azt a jegyzőkönyvet, mely a márczius 17-én tartott főnökérekezeletről számol be röviden, kivonatosan. Negyvennyolcz fővárosi könyvnyomtató vett azon részt, a segédeket pedig három szaktárs képviselte.

Az értekezlet tárgysorozata ebből a négy pontból állott: 1. A szennykonkurrenzia elleni lépések. 2. A közvetítők elleni állásfoglalás. 3. A papírárak drágulása. 4. A nyomdászat súlyos helyzetének javítására szolgáló egyéb teendők.

A szüksézájú jegyzőkönyvből megtudjuk, mi-kép »az értekezlet egyhangúlag kimondja, hogy elvárja a főnökestülettől, hogy mindent elkövet arra nézve, hogy az árszabály az összes főnökök által fizettség, a szükséges lépések megtételével a segédeket bizza meg«.

A budapesti főnökök egy részének ez erélyes határozatára felszisszentek a papírkereskedők s szócsövük, a *Papír* című ujság erősen nekiront

»a bölc szemedrián«-nak. Végül pedig így tromfolja le a gyülesezőket: »Tévednek a fentisztelt gyülesezők, ha azt hiszik, hogy a papírkereskedők olcsóbban vállalják a munkát. Ez állításunkat illusztrálhatjuk a következő példával: Adva van egy 5000 darab boritékra szóló megrendelés, a *papírkereskedő* így számít:

5000 boriték à kor. 2'40	.....	12'00
ezen 25% haszon	.....	3'—
5000 boritéknyomás à —'70	.....	3'50
ezen ezenként haszon —'30	.....	1'50
elvállalja a munkát...	kor.	20'00

A *nyomdász* ugyanezen esetben így számít:

5000 boriték à kor. 2'40	.....	12'—
5000 » nyomásért	.....	3'50
elvállalja a munkát...	kor.	15'50

legjobb esetben 16' — koronáért. — Melyik az olcsóbb?»

A *Papír*nak ez a kalkulációja persze csak — papír-számítás; de azért megtörténik ez így a való életben is. Éppen az ilyenek ellen akarnak tömörülni a könyvnyomtatók s ebben vannak nekik segítségökre a segédek, hisz eddig ők voltak azok a bizonyos rókák, a kikiről egyszerre három bőrt húztak le: egyet a papírkereskedők, egyet az azokkal paktáló princípálisok és egyet ama bizonyos üzleti százalék czímen.

Ha úgy számítanának azok a gyufaárulókból lett princípálisok, a hogy a *Papír* írja, még csak jó lenne. De mi ismerünk olyanokat is, a kik ezer boritéknyomást 40—50 fillérért vállalnak el. Sőt egy nagy vidéki nyomdának most már ex-tulajdonosa 3 korona 50 fillérért szállított ezer boritékot, nyomással együtt, holott a Papiriparnál csak maga a boriték 3 korona 90 fillérbe került. Tehát ingyen nyomott, sőt még a papírra is ráfizetett — *volna*, ha esetleg még tovább is folytatja az üzletet. Így azonban csak a Papiripar volt a vesztes, a mely azért az ezer boritékéért 3 korona 90 fillér helyett 1 korona 90 fillért kapott az új tulajdonostól, a ki 50 százalékra egyezett ki, mert csak így vette át elődjétől az adósságot.

Különb en ez az 50 százalékra való kiegyezés egész közönséges üzleti szoliditássá vált a magyar ipar és kereskedelem terén. Vannak olyan egyének, a kik állandóan az ilyen üzletekben utaznak. Ezek, ha valahol megérzik a csőd közellétét, azonnal ott teremnek mint mentők és szívesen ajánlkoznak kompanisták gyanánt. Megnézik jól az összes üzleti könyveket és megbecsülsítetik az üzlet értékét. Ha aztán meggyőződnek arról, hogy az testvérek között is megér 20.000 koronát, úgy 10.000 koronával belépnek társ gyanánt. Csakhogy ezt a 10.000 koronát nem teszik ám le, hanem magukra vállalják az üzlet 10.000 korona adósságának kifizetését. Ha ezt így meg is tennék, akkor nem volna ehhez az üzlethez senkinek beleszólása. De ők, a mentő-kompanisták nem így tesznek, hanem ügyvéd által leveleket iratnak a hitelezőkhöz és felajánlanak abban 50 százalékos kiegyezést, készpénzfizetés mellett.

Persze a legtöbb hitelező, ha nem is éppen 50 százalékra, de 45—40-re elfogadja az egyezséget és így a kompanista 5000—6000 koronáért lesz felelőtárs egy olyan üzletben, a melyhez rendes úton legalább is 10.000—12.000 korona kellett volna.

A külföldi czégek már nagyon jól ismerik a magyar piac e specialitását, azért nem a legnagyobb tisztelettel emlegetik a magyar üzletembereket.

Ezek a czégek valóságos detektiv haddal árasztják el az országot, a kik folyton szimatolják a hitelezők minden üzletkötését. Ha aztán egy szép napon megakad a kerék és valamelyik czég nem bírja kiegyenlíteni a részletet, Bécsben, Berlinben, Lipszében, Drezdában azonnal megszólal a telegráf és jelenti a szerencsétlenséget. És most újra megpróbálják az 50 százalékos egyezséget, mert a csődhöz csak a legvégső esetben fordulnak, hiszen akkor még annyit se kapnának és ha kapnának is valamit, akkor is csak évek multával kerülne rájuk a sor, mert a csődeljárás nagyon hosszadalmasan megy nálunk.

Ilyen korrumpált viszonyok között végre felocsudtak a főnökök is s most már nemcsak a fővárosi nyomdatulajdonosok érzik a társulás és együttes működés szükségességét, hanem érzik azt a vidékiek is, a kik *junius hó 29. és 30-án Győrben kongresszust tartanak*, hogy azon megalakítsák a magyarországi vidéki nyomdatulajdonosok egyesületét.

A kongresszus programja a következő:

1. Védekezés a tisztességtelen konkurrenzia ellen.
2. A papírgyáraknak és papirkereskedőknek nyomdai munkára megrendelés gyűjtése.
3. A nyomdai ipar képesítéshez kötése.
4. A sajtótermékek köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló törvény.
5. Munkaárak szabályozása.
6. Állami nyomtatványszükségletek megosztása a vidékre.
7. A magyar vidéki nyomdatulajdonosok országos egyesületének megalakulása.

Örömmel üdvözöljük a vidéki főnökök e mozgalmát, a melyről a mult században még álmodni se mertünk volna. Olyan elem akar most együttesen küzdeni bizonyos czélokért (a melyek szentesítik majd az eszközöket), a mely elem legnagyobb része eddig folyton abban mesterkelt, miként tegye tönkre egyik a másikat.

A vidéki nyomdatulajdonosok annyira ellenlábások voltak egymással, hogy még a segédek től se vették jó néven, ha egyik nyomda személyzete a másikkal jó viszonyban volt. Éppen ez az elszigeteltség szülte azt a hét pontot, a mely a győri kongresszust összehozza. Sőt ha a vidéki főnökök higgadtan, lelkiismeretesen és őszintén tanácskoznak majd Győrött s csakugyan megalakítják a vidéki főnökök országos egyesületét, úgy még igen sok olyan üdvös dolguk akad, a melyekről ma még halvány sejtelemmel se bírnak.

Ha majd összebékülnek egymással a főnök urak és megférnek egy fedél alatt, úgy hiszszük és reméljük, hogy nemsokára megbarátkoznak a segédek ama törekvéseivel is, a mely az egységes árszabást és a tanulók létszámának korlátozását czélozza. Hisz csakis így, karöltve, ezekkel a feltételekkel együttesen lehet keresztülvinni a kongresszus tárgysorozatának 1., 3. és 5-ik pontját.

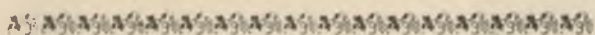
Ezek mellőzésével azonban csak kongresszusi tárgyak maradnak azok, a melyeknél még azok a tósztok is többet érnek, a melyeket majd a kongresszus után mondanak el.

A *Győri Hírlap* április 11-iki száma hosszabb ismertetést közöl a kongresszusról s egyben közli a már jelentkezettek névsorát. Sok neves és értelmes vidéki főnököt látunk a jelentkezettek között, a kik — ha akarnak — sokat lendíthetnek a vidéki nyomdatulajdonosok ázsiai állapotán. Elmondhatják ott társaiknak, hogy egy kongresszus még nem elég ahhoz, hogy a vidéki nyomdai ipar fellendüljön és versenyképes is legyen. Vannak ezenkívül még egyéb dolgok. Nevezetesen: a szakma iránt való élénkebb érdeklődés, a szak-

lapok pártolása és *olvasása*, a melyekből megtanulhatják azt is, hogyan kell haladni a fővárossal és külfölddel arányosan, hogy vezethetik üzletüket gazdaságosabban, de legfőképpen azt, milyen útonmódon védekezhetnek a kapzsi versengés ellen.

Ehhez nem elég a kongresszus. Ehhez évek tapasztalatai szükségesek, a melyhez természetesen legbiztosabb alap lesz az országos egyesület. Már előre is teljes szívünkben üdvözöljük ezt az elhatározást, a mely hogy testet öltön, mi kívánjuk legjobban, a kik ebből a vidéki nyomdászat magasabb színvonalra való emelkedését olvassuk ki.

TICHY ÁKOS

Mátyás király és a könyvnyomtatás.

(Felolvasatott a *Chronica Hungarorum* bemutatásával, 1901. évi márczius hó 3-án.)

Hazánk európai közművelődését főként két oldalról nyerte: nyugotról német befolyás alatt és dél felől az örökké zöldülő olasz kultúra emlőin át. Németek hoztak ipart és kereskedelmet hazánkba, a miről felsőmagyarországi és erdélyi városaink még ma is tanuskodnak évszázados épületeikkel és népszokásaikkal; Olaszország pedig időközönként ajándékozott meg bennünket az antik világ remekeivel és az ezek által finomult izlés gyümölcseivel. Így tudjuk, hogy az Anjou-házi királyok idejében hazánk közállapotait mennyire ragyogtatta be az ébredező olasz renaissance. Esztergom, Buda, Visegrád és egyéb helyek főárusítói voltak az olasz és a távol Keletről hozott iparművészeti czikkeknél. A közművelődés és azzal együtt az anyagi jólét ezzel örvendetes gyarapodásnak indult.

Ehhez hasonló volt Magyarország helyzete *Mátyás* király uralkodása alatt. A fenkölt lelkületű fiatal királyt az olasz renaissance hatása alatt álló tanácsadók környékezték s így ő is finom érzékének teljes hevével ebben az ifjító szellemi légkörben találta magát otthonosnak. *Zrednai Vitéz János*, előbb váradi püspök, azután Magyarország primása, az ifjú király egyik bizalmas embere, korán megkedveltette vele a könyvgyűjtő hajtalmot. Vitéz maga is szenvedélyes könyvbarát volt, kinek nagyértékű könyvtára azonban elég furcsa módon idegenbe került.

Vitéz halálával (1412-ben) ugyanis a király kinevezte egyik bizalmasát, *Beckensloer János* sziléziai püspököt esztergomi primásnak. Alig négy év múlva (1478-ban) ez elpártolt urától és Frigyes császárhoz szökött, ki jutalmul árulásáért, Németország primási székére, a salzburgi érsekségre emelte. Magával vitte Beckensloer Vitéz összes műkincseit, drága könyveivel együtt Esztergomból. Salzburgból aztán a könyveket az idők folytán elhurcolták Párisba, Münchenbe és Bécsbe, hol ma is őrzik azokat.

E fordulatra nézve ezeket írja *Fraknoi Vilmos*: „Ekképen tehát az egykor nagyhirű esztergomi érseki könyvtár legnevezetesebb kéziratai ma Európa több nagy könyvtárában szét vannak szórva. Kétségkívül fájdalommal tölthet el mindenkit azon gondolat, hogy nem bírhatjuk azokat; de másrésről vigasztaló azon tudat, hogy a nagy magyar főpap tudománypártoló szellemének és műizlésének emlékei az idegen földön hirnökei multunk dicsőségének; hirdetik, hogy volt idő, mikor hazánk Nyugat-Európa legelőhaladottabb országainak műveltségi színvonalát részint elérte, részint túlszárnyalta.“

Vitéz János könyvgyűjtő példáján felbuzdulva, *Mátyás* megalapította *Korvina* név alatt világismertté lett királyi könyvtárát Budán. Nem feladata e rövid felolvasásnak a rendkívüli fényűzéssel berendezett könyvtárt részletesen leírni, elég, ha megemlítjük, hogy a király arra aránylag rengeteg összeget áldozott. Az udvarán tartózkodó tudósok, humanisták és művészek egész serege egyedül ennek gyarapítására szentelte működését; Olaszország legelső könyvfestő művészei, valamint idehaza Budán is, külön e célra alapított művésztelep másolók és rubrikátorok sokasága, csakis a *Korvina* számára dolgozott.

Igy jött létre a világhírű *Korvina*.

A milleniumi kiállításon utoljára volt alkalmunk láthatni e gyönyörű könyvgyűjtemény roncsait, odáig össze nem hordott nagyszámú példányokban,* a maguk még ma is kecses mivoltukban, ragyogó könnyedségükben és művészi tökéletességükben.

És most képzeljük, hogy mily hatással voltak e szingzag eleganciában készült művészi kivitelükben utolérhetetlennek látszó édes-kedves könyvvilágban az első nyomdászok darabos termékei; mint bomba hatottak ezek az elkényeztetett könyvfestők táborában, rögtön felismerve az orrfintorgatva lenézett új találmányban jövődöbeli győztes konkurensüket.

Hogy hazánk aránylag oly korán, előbb mint Ausztria, Anglia s más, a kultúrában előhaladottabb államok, lett Gutenberg mesterünk művészetével megajándékozva, ezt a szerencsés körülményt pusztán véletlennek köszönhetjük. Ugyanis mint legújabban *Fraknoi Vilmos* kiderítette, abban az időben (1470-ben) *Mátyás* király egyik bizalmas embere, *Karai László* prépost, politikai küldetésben járt Rómában a pápánál, a hol mint első nyomdászok *Schweinheim Konrád* és *Pannartz Arnold* működtek. A tudós *Karai* rögtön felismerte az új találmány nagy horderejét s szolgálatjára vélt lenni hazájának és királyának, ha azt Magyarhonba is átülteti. Összeköttetésbe lépett a Rómában foglalkozó *Hess András*sal s rábirta, hogy vele Magyarországra jöjjön. Itten Budán felállították a nyomdát, s hosszabb idő

* Az 1896. évi milleniumi kiállításon egészben 35 *Korvin*-kódex volt látható. — Összesen 145 kötetet ismertünk mai napon mint a *Korvina* maradványait, melyek közül hazánkban 35 darabot őriznek, úgymint: Budapesten 29-et, Esztergomban, Győrött, Marosvásárhelyt, Pozsonyban, Sarajevóban és Zágrábban pedig 1—1-et; a többi *Korvina*-kötetek el vannak szórva Európa különböző könyvtáraiban.

letelte után elkészült ez előttünk fekvő könyv, mely irodalmunkban *Chronica Hungarorum* cím alatt ismeretes. Egy másik kisebb munkát is állított elő Hess sajtóján *Magni Basilii de legendis poetis* címmel, melynek egyetlen példányát a bécsi cs. kir. családi könyvtárban őrzik.

E két termékből áll a nyomda működése, többet nem tudni róla. Általánosan azt vélik, hogy tűzvész okozhatta

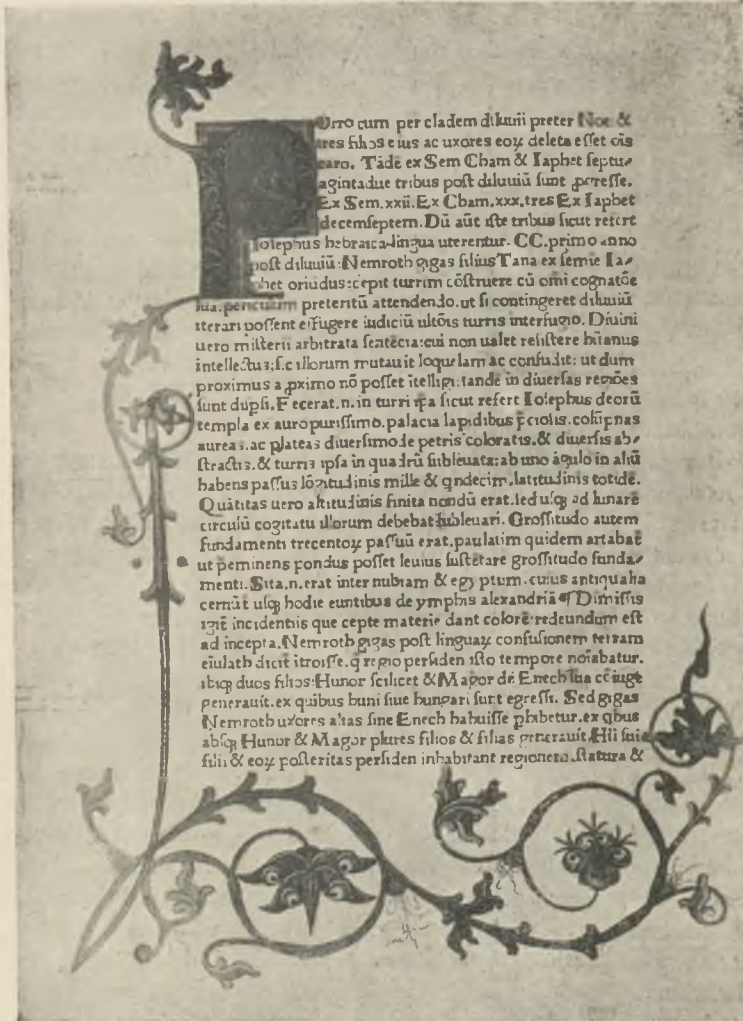
mert Hess Karaihoz intézett ajánlólevelében maga panaszkodik munkahiányról is, elmondja, hogy saját kezdeményezésére fogott a *Chronica* kinyomatásához. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a király később föl nem ismerte volna a könyvnyomtatás nagy jövőjét és praktikus hasznavehetőségét. Így tudjuk, hogy a Korvinában az írott könyvek mellett több nyomtatvány is talált elhelyezést, a mi a fényűzést szerető király részéről már nagy méltánylásra mutat Gutenberg művészetével szemben.

Döntő bizonyítékot arra nézve, hogy a király éles szeme csakhamar észrevette a könyvnyomtatás eminenter praktikus voltát, képez azonban a királynak 1479. évi ama rendelete, melylyel utasítja az egyházi hatóságokat miséskönyveik és breviariumaik kinyomatására, mire már 1480-ban meg is indult azok kiadatása. Mily sikerrel, arról tanuskodnak közkönyvtáraink, tanuskodik *Knauz Nándor* egyik idevágó munkája, mely hatvanöt ily kiadást ismertet meg, melyeket Velenczében, Augsburgban, Krakkóban s más helyeken nyomtattak.

Itt van továbbá Mátyás királynak három nyomtatott törvénykiadása, melyek közül az első 1486. évből való s *Constitutionis incliti regni Ungariae* címmel bír. E munka a nyomtatás és a betűk karaktere után itélve, amaz ismeretlen vándortipografus műve, a kitől Bécs első öt nyomtatványa is származik s a ki 1482 után e városból a zavaros politikai helyzet miatt távozva, Magyarországra jött és kinyomtatta Mátyás törvényeit, eddig ki nem derített helyen. A második törvénykiadás Lipcsében készült 1488-ban s 1898-ban *Borovszky Samu* fedezte fel egyetlen teljes példányát a Szirmay-család levéltárának átkutatásánál. Most a Magyar Tudományos Akadémia könyvtára bírja a ritka könyvet. —

A harmadikból csak töredékeket ismerünk, nyomtatáshelye és ideje ismeretlen, állítólag Krakkóban készült.

Ha mindehhez még tekintetbe vesszük a budai könyvárusok tevékenységét, kik az említett egyházi könyvek kinyomatásának közvetítésén kívül külön kiadásokkal, mint például a Turóczi-krónika kinyomatásával is foglalkoztak, úgy teljes képét nyertük a Mátyás uralkodása alatt oly szép lendületnek indult könyvkiadó-életnek. Feltételezhető-e, hogy mindez oly kifejezetten autokrata hajlamokkal bíró uralkodó alatt, mint Mátyás király volt, az ő jóváhagyása, mondhatni

A *Chronica Hungarorum* lipcsei példánya.

elpusztulását. A jövőnek van fentartva, e homályban levő fontos dologról felvilágosítást adni, mint az legközelebb történt a Fraknoi Vilmos által kiderített személyesével, mely szerint idáig Geréb László személyét vélték lappangani a Karai László személye alatt. Ma már tudjuk, hogy Gerébnek semmi köze sem volt a Hess nyomdájához.

S most jutunk felolvasásunk egy másik fontos részéhez: a király magatartásának megvilágításához a nyomdával szemben. Ténynek látszik, hogy a király elcintén közömbösen viselkedett az új sokszorosító művelet iránt,

istápolása nélkül történhetett volna? Úgy hiszszük, nem. Így tehát szó sem lehet arról, hogy a király ellenszenvvel vagy csak közömbösséggel is viselkedett volna a könyvnyomtatás iránt. Sőt ellenkezőleg, ha közbe nem jön a nagy király váratlan halála, a legnagyobb mértékű támogatást remélhettünk volna művészetünk fejlesztése érdekében az ő lángelméje részéről. Ez a meggyőződésünk.

Élhetetlen utódai pedig nem tudták magukat beletalálni Mátyás magas gondolkodáskörébe s így a magyarhoni könyvnyomtatás csak a hitújítás hatalmas hullámverése közben ébredt újra életre.

* * *

Áttérve az előttünk fekvő könyv közelebbi bemutatására, az — mint láthatni — kis negyedréte alak, az akkoriban még általánosan divott gót betűktől eltérőleg, latin jellegű betűkből szedve, hasonló metszésűből, mint a melyet Rómában Schweinheim és Pannartz használtak, a mi szintén a mellett szól, hogy Hess a matriczákat magával hozta Rómából. A kolofonból kitűnik, hogy a könyv 1473. pünkösdszombatján, azaz június 5-én készült el.

Egészen ma csak hét példányt ismerünk e nevezetűs könyvből. Ezek közül mi Budapesten két példánnyal bírunk, egy-egy pedig Bécsben, Krakkóban, Lipcsében, Párisban és Prága városában létezik.

A hét fentemlített példány közül a lipcei egyetemi könyvtárban levő van legszebben kézi festés által díszítve, míg a mi példányunkban, mely a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában őrzött eredetinek hasonmása, az inicziálék helye üresen van hagyva, várva a könyvfestővel történő pótlást.

A könyvben előforduló egyéb, vörös festékű alinea-megjelölések és aláhuzások a rubrikátorok kézimunkája, míg a gótizálás kezdőbetűk és imitt-amott renaissance jellegű lapszéli arabeszkok egy még nem eléggé gyakorlottsággal bíró illuminátornak keze munkáját árulják el.

A könyv nincs lapszámozva, sem szignaturákkal, sem úgynevezett őrszavakkal ellátva, melyek még abban az időben alig voltak használatban. Úgyszintén nem láthatók még a könyvben a csak később keletkezett, vaskos rézsút vonásból álló kommak; ezeket akkoriban s így a Chronica Hungarorumban is kettőspontok helyettesítették.

Ezek a hiányok mind a mellett tanuskodnak, hogy könyvünkben a könyvnyomtatás egyik legelső korú termékét bírjuk, melyet minden szakembernek kegyelettel kell szemlélni.

Kíváncos volna, ha a könyv megszerzették hazai nyomdászköreink könyvtárai részéről mint ritka ereklye művészetünk bölcsőkorából. A kiadót pedig hála és dicséret illeti, hogy bennünket e nagybecsű ősnymtatványval megajándékozott.

FIRTINGER KÁROLY.

A szépművészeti stílusok rövid ismertetése.

Kivonat a szerző 1898/99-iki télen tartott fölvételeiből.

I.

Az életfentartási ösztön már az ősembert munkára kényszerítette és ha egyéb nem is, de ez a munka az akkori ember lelkét művelte. Midőn az ember látóköre tárgult: igénye arányosan fokozódott, munkáját javította, csinosította. Főképen a bálványimádás volt az

idcirco torpescimus: fed memores illius
sentencie: oportere uidelicet unumquemque
uita pbatissimā eligere: expectare autem
ut consuetudo illam faciat esse iocundam
atque dulcem uideri: ea seque aggrediemur.
Turpe est. n. cum tempus per se cordiam
abierit tunc demum illud reuocare: cum
pter dolorem nihil sit aliud uocari redi-
tuz: ¶ go igr q optima esse re bar: partim
nunc uos adm cnu: pt: m omi uite tempe
adm obo: Vos aut cū tria sint morte y
genera. utinā nec ucs ei simile pstitis: qd
insanabile est: neu ita mente egrotetis: ut
pleriq; solent corpe egrotare nam hi qui
parua ualitudine agunt ipi pficiunt ad
medicos: q uero grauiori morbo pmunt
ad se curantes accerunt. at hi q in atram
bilem insatiabilē transeunt sunt: nec ue-
nientes quidē medicos recipiūt. qd uos
non patiamini nūc recta cōsilia aspnātes.

Sic finis libelli Basilii ē.
per .A: .H: Bude.

A Magni Basilii de legendis poetis záróoldala.

indok, mely az emberek figyelmét minduntalan a szépművészet felé irányította. Ebből fejlődött a művészet, úgy mint: építészet, szobrászat és festészet. Ha valamely népnél a művészeti tevékenység bizonyos időben egyöntetűség, korszerű ízlés, szokás és művelődés bélyegét hordja magán: stílusnak nevezzük. Stílus-szerű alakulás a legkülönbözőbb ősnépeknél találtatott, p. o. Indiában, Egyiptomban, Assiriában, sőt az ősamériaiaknál is. Minket az elősoroltak közül legközelebből az

egyiptomi stílus

érdekelhet, mert ennek motívumait egy-két betűöntöde is forgalomba bocsátotta.

Egyiptom képezi a keleti művelődés és művészet ősforrását. Itt már háromezer esztendővel Kr. e. óriási piramisokat (7. ábra *a*) emeltek, és habár eme kezdetleges kőtömegek szemlélésénél alig lehet művészeti stílusról beszélni, a rézsutos falfelület mégis építészeti rendszerré fejlődött és mint csalhatatlan egyiptomi

1. ábra.

sajátosságot régi templomok, sirmelékek, obeliszkok (8. ábra *a*) stb. jellemzően ismertetnek. Az építészet második sajátosságát a régi egyiptomi épületeken soha sem hiányzó, nagy árnyékot vető, széles és homorú tető-párkányzat (1. ábra); sőt ezt a díszítési elemet némely házi tárgyakon is alkalmazták, melyből később a görög tető- vagy koszorú-párkány képződött.

Igen régi eredetre vall a 2. ábrát képező oszlop, melynek feje egybekötött *lotoszbimbókkal* ábrázol; későbbi a 3. ábra, mely oszlopfej pálmakoronához hasonló és igen gyakran előfordul. Az oszlop ama kő- vagy fa-támaszközből származott, melyek a sirkamrák és barlangok menynyezetét tartották. A függélyesen felfelé nyuló, hengeralakú vagy szögletes tető- vagy boltozat-támaszokat szabadon álló oszlopnak nevezik; ha ennek fele vagy negyedrész a mögötte levő fallal van egybeolvasztva, fél vagy háromnegyedes oszlop a neve, de ha a megjelölt helyzetben az oszlop négyyszögű, *pilaszternek* nevezik; végül, ha egész laposan, csak mintegy jelzik az oszlopot a falon: *lizén* nevet visel. — Az ó-egyiptomi művészetre térve, annak összes műveiből hosszú időre számitott óriási nagyság, zsarnoki szigor és igen mély, benső szimbolizmus (képletesség) beszél.

Valamennyi nép a náluk honos *növény- és állatvilágából* származik a művészeti díszítmények (*ornamentika*) főforrása; azonban az egyiptomiak ebből nagyon keveset merítettek, mert fő díszítési elem gyanánt a *hieroglif-írás* szerepelt; mindamellett gyakran alkalmazták a szentelt nilusi rózsát vagy *lotoszt*

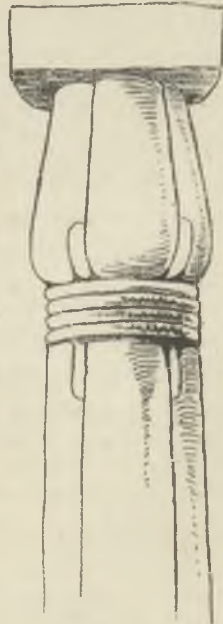
(4. ábra *a*), *papiruszt* (4. ábra *b*), *lövist*, *pálmát* stb. A változatos színezés az egyiptomi merev díszítményeknek meleg külsőt kölcsönzött.

A szobrászat óriási műveket teremtett Egyiptomban, p. o. ülő kolosszusokat (19. ábra, Memnon-szobrok), óriási szfinxeket (9. ábra, oroszlántörzs emberfejjel) stb.

A figurális domborműveken feltűnő az alakok merev tartása és az a szokás, hogy a fej és végtagok kivétel nélkül *profilban* (oldalnézetben), de a széles mell *en face-ban* (előnézetben) ábrázoltatott (5. ábra). A 6. ábra újabb egyiptomi díszítményt képez, mely

4. ábra.

2. ábra.

5. ábra.

elárulja, hogy abban az időben, midőn ilyen-fajta díszítményt használtak fel, már a görögökkel közelebből érintkeztek, mert ebben a görög befolyás feltűnőleg mutatkozik; ilyen motívum a *b*-vel jelölt kun-

6. ábra.

korodó szalag, a *c*-vel jelölt palmetta-szerű dísz, továbbá a gyöngysort ábrázoló *f* alatti díszítmény.

Az egyiptomi stílus, mely leginkább az architektúrában jutott kifejezésre, a nyomdászat részére nem sok motívummal szolgál, habár a philadelphiai *Mac Kellar* betűöntő-czég kísérlet gyanánt három sorozatból álló és 117 darabot tartalmazó egyiptomi díszítménnyel gazdagította körzeteink fajait, de az egészről nehézségük miatt nem

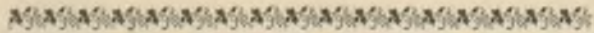
3. ábra.

sok jót mondhatok, mert az efajta díszitménnyel ékesített nyomtatványnak nagyon is egyiptomi íze van, már pedig minden nemzetnek első sorban saját hazájában kell a díszitmények forrását felhasználnia. Az említett körzetfajból a Pallas-nyomda szívességéből néhány részlet 7—20. szám alatt látható.

KÁLDOR LAJOS.

(Folytatása következik.)

CSARNOK.

Félbemaradt világkörút.

Harmincz esztendőket morzsolgattam le már becsülettel. Római katolikus vagyok és büntetlen előéletű, a mit különösen annak köszönhetek, hogy nem bíztam egyik bank sem a pénztára kezelését, mert különben ma már alighanem a szabad Amerikában élném világot és nem körmölnék reggeltől napestig a szerkesztői asztal mellett.

De hát ki-ki a maga szerencséjének kovácsa, mondja a példaszó. Már pedig én rossz kovács vagyok. Akármire fogok, semmi sem sikerül. Már a pályám is eltévesztettem. Bankpénztárnok akartam lenni és újságíró lettem. Irtam szomorújátékok; elő is adták — és a közönség végignevette. Annyira elkeseredtem ezen, hogy főbe akartam lőni magam. De ez sem sikerült. Megházasodtam. Persze „ház“ nélkül.

Legutóbb is hogy jártam! Világkörútra akartam indulni. Már utitársam is akadt Flóris barátom személyében. El is indultunk és nem jutottunk tovább Budaörsnél. De elmondom.

Hosszas tervezgetés után útnak eredtünk. Gyönyörű tavaszi nap ragyogott le ránk. Természetesen ebéd után voltunk már és miután az ital sem esett zokon, de meg szíverősítőre is szükségünk vala, alaposan felöntöttünk a garatra. Az utcán némi nézeteltérés támadt közöttünk, hogy Rákospalota vagy Budaörs felé menjünk-e? Jómagam Rákospalotát pártoltam, miután ott pompásan lehet elmélkedni a Csörgey koma „függetlenségi“ bora mellett az eltiport haza és sárba gázolt igazság fölött, de hát az ember nem hagyja a cimboráját el, hanem hűségesen kitart mellette mindhalálig.

Igy tettem én is s vidáman cifráztam lépteimet Flóris mellett. Nem álltunk meg egyetlen csárda előtt sem, pedig a pajkos tavaszi szellő ugyancsak hivatkozóan himbálta felettünk a koresmaczégereket. Így értünk el a lánczhidig, a melyről jelen útleírásomban semmi különös megjegyzésem sincs. Az öreg hid ma is úgy áll a helyén, mint negyvennyolczban, a kutyák ma is ingyen járnak át rajta, csak a szegény embert sarczolja a vámos. Megsarczolt minket is. Koponyánkint négy fillér erejéig. A hid erősen ingadozott velünk, pedig hát az öreg Duna vizet iszik mindig. (Vigasztalódhatnak az ingadozó járású magyarok.)

Már az öreg Gellért-hegyet is elhagytuk, midőn Kelenföld határán, a hol igen alkalmas, kisebb igényű és nagyobb szabású csárdákat földözttünk föl, a távolban föltűnt a budaörsi fatörny. Oda igyekeztünk. De persze addig meg kellett szenvedni alaposan a hazáért, illetve Budaörsért, lévén a hegyi országúton oly balsamos a levegő, hogy útközben egészen kifejlett vályogokat szerzentgeténk, melyeket az élelmes cigányok szorgalmasan összeszedettek. Így végzik Budaörsön a vályogvetés nemes mesterségét az utasok és kirándulók.

De hát a harmadfélórás kutyagolásért bőven kárpótolt bennünket a jó magyaros vendégszeretet. Az iskolában Clementis László igazgató fogadott bennünket. Igaz, hogy nem lovas bandériummal és fehérruhás lánykakkal, hanem pompás borocskával, a melylyel leöblögtük torkunkról a még ott ragadt vályogdarabokat. Pompás ember ám ez a budaörsi tanító, a ki nemcsak a magyar szóra fogja a német gyerkőcöket, hanem ráér még a zeneszerzésre, könyvek írására, sőt még szüretelésre is. Mert tudni kell, hogy ő ebben a minimumos világban „saját termésű“ borával kínálja a vendégeit!

Időközben elterjedt a faluban a hír, hogy a világ-hírű Barnum előfutárjai érkeztek meg, mire előkövetkezett a falu fiatal káplánja is a másik tanítóval, a kik elvittek bennünket, hogy megmutassák Budaörs nevezetességét, a vidék leghíresebb borpinczjét, a mely az öreg Venczel bácsi tulajdona. Német az öreg nyelve, az igaz, de a szive olyan magyar, mintha Debreczenben ringatták volna a bölcsojót. A legjobb borát kínálta a vendégeinek. Kincset érő ital ez! Vörös, mint a bikavér, tüzes, mint a tűzről pattant menyecske csókja és olyan édes, hogy nem bánja meg, a ki iszsza, hogy az anyatejtől elválasztották. Hamarosan megoldódott a nyelvünk is tőle. Az öreg magyarul, mi pedig, a kik a német szót nem is ismerjük, németül áldottuk a Teremtőt, hogy a szőlő nedvével édesítette meg keserves életünket. Nemsokára fölcsendült a nóta is. Olyan érzéssel fűjtük, mintha az Ébredés Dalkör működő tagjai lennénk, pedig erről józan fejlel még álmodni se mernénk. De hát ott terem a dal, a hol bor van és fogadást merek ajánlani, hogy csak addig lesznek ez világon dalárdák, a mig a filloxéra el nem pusztítja a mézes gerezdeket termő venyigéket.

Világkörútunk első állomásán ilyen akadtunk el. Mert talán mondanom is fölösleges, hogy utunkat nem folytathattuk, mert ha újra el is indulnánk, megrekednénk megint Budaörsön.

De hogy haszna is legyen a mi félbeszakadt világkörútunknak, tanácsolok valamit azoknak a nyomdásztársaknak, a kik azzal a czéllal indulnak a világnak, mint egykoron Szabó Géza barátom, hogy ezt a girbe-gurba földgolyóbist laposra tapossák. Ha már elindulnak, Budaörs legyen az első állomásuk és el ne telejtsék fölkeresni az öreg Venczel bácsi pinczjét. Akkor bizonyosan lemondanak róla, hogy a világtaposást tovább folytassák.

ROSTKOWICZ ARTHUR

VEGYESEK.

Körünk évi közgyűlése örvendetesen mozgalmas volt az idén. Bár az ülés elején alig lehetett konstatálni a határozatképes számot, a mi különben egy kissé túlmagasra is van szabva, mégis az ülés folyamán annyira felszaporodtak az érdeklődő tagtársak, hogy évek óta nem volt ily népes közgyűlésünk. Egy másik örvendetes jelenség volt az a sűrű és élénk felszólalás, mely minden, a választmány által előterjesztett tárgyat kísért, úgy, hogy a máskor negyedórás, meglehetősen monoton lefolyású közgyűlés ezúttal egy jó óras, élénk menetű üléssé fejlődött. Különösen szépen nyilatkozott a közgyűlés érdeklődése a körhelyiség fentartása iránt, úgy, hogy most már bizonyosra vehetjük — ha nyáron át nem is annyira, de ősszel mindenesetre — a körhelyiség sűrű látogatását, a mikor mindjobban fog kifejlődni tagtársaink érzeke egy állandó kellemes otthon iránt. Kérjük is tagtársainkat, igyekezzenek különösen ifjabb kollegáink figyelmét felkölteni Körünk belélete iránt azzal, hogy vendégül felhívván őket helyiségünkbe, velük körünket megkedveltessék és így tagokká váljanak. Minél több hívet sikerül így szereznünk, annál közelebb jutunk ahhoz a célhoz, hogy egy állandó és önálló nyomdász-kaszinót teremtsünk szakmánk törekvő elemei részére.

Márciusi házi estélyünk — mely az évi közgyűlés alkalmából lett rendezve — kitűnően sikerült. Buzgó rendezőségünk oly szép programot állított össze, hogy a megjelent válogatott közönség igazi élvezettel hallgatta végig a produkciókat és zajos tapssal és éljenzéssel honorálta a derék és kedves szereplőket. Műsor után a közönség egy része a fehér asztalok mellé települt, az ifjúság pedig buzgón áldozott Terpsichore istenasszonynak, a meddig csak a záróra meg nem érkezett, a mikor is sajnálkozva bár, de azért kitűnő hangulatban oslott szét a lelkes társaság.

A Könyvnyomdászok Szakkörének új választmánya április 16-án este tartotta meg alakuló ülését, melyen megválasztották a bizottságokat, megállapították a rendkívüli közgyűlés és az áprilisi felolvasó-ülés határidejét s a folyó ügyeket intézték el. Az elnökséget pedig megbízták, hogy a közgyűlés határozatából kifolyólag intézzen átiratot a Főnökegyesülethez a *szakiskola* ügyének szorgalmazása végett.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező-Egyesületének évi jelentése beosztás tekintetében az idén némi változáson ment át, tegyük hozzá mindjárt, hogy előnyös változáson. A kimutatások sokkal könnyebben áttekinthetők, mint az ezelőttiek, bár nem helyeseljük, hogy elhagyták a segítséget élvezettek névsorát. Ez ellenőrzés tekintetéből is jobb lett volna, mert így minden tag maga látja, hogy helyes-e a neve mellett kimutatott összeg. Ez a néhány korona költségtöbblet már úgyse sokat nyomott volna a latban. A technikai kiállításra nézve is volna egy-két megjegyzésünk. Ilyen például a címoldal *a Jelentés* szó alatt levő *AZ névelőnek* külön sorba szedése, a mit az *ES* kötőszó éppen kirívóvá tesz. (Mert az már helyesen van úgy!) Éppen ilyen hiba, hogy a *Bericht* szó után az *über* mellé szedték a *die* névelőt is, holott az a következő sorhoz tartozik. Ezek már mind régi czopfoskodások, éppen úgy, mint a fektetett tabelláknak lábbal kifelé való állítása. Ma már az előrehaladottabb nyomdászok egyformán állítják a fektetett tabellákat, akár a páros, akár a páratlan oldalon álljanak azok: mindig fejjel a címoldal felé. A jelentés 26-ik oldalán levő tabella azonban még a czopfos rendszer mellett is hibásan áll, mert folytatása van, a melynek hátat fordít, a helyett, hogy folytatását képezné. Nem helyeseljük azt se, hogy kettős finom léniait vesznek fejjel való gyanánt akkor, a mikor a lábokban fekete és félkövr léniaik is vannak. Ilyenkor fejjel való gyanánt is ilyen

kell venni. A 40. oldal jegyzete is furcsán lóg ott az oldal alján. Annak is a *szöveg alá* kellett volna jönnie és csak azután zárta volna le a spitz az egész oldalt. A Krausznyomda — a hol a jelentés készült — oly sok ügyes dolgot produkált már, hogy e néhány megjegyzéssel nem árthatunk neki s hiszszük, nem is veszi azt másnak, mint jóakaró figyelmeztetésnek.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező-Egyesületének tisztújító évi közgyűlése folyó hó 14-én ment végbe a tagok elég élénk részvétele mellett. Megválasztott elnöké *Czettel Gyula* (egyhangúlag), első alelnök lett *Gyöngyösi Sándor*, második alelnök *Pollák Simon*. A gyűlés megnyitásánál elnök még azzal az örvendetes újsággal lepte meg a tagokat, hogy az egyesület alapszabályai végre szentesítve lettek és így az egyesület immár teljesen visszanyerte szabad rendelkező jogát.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaságnak márczius 30-án tartott közgyűlésén felolvasott igazgatósági jelentése utal az általános rossz gazdasági viszonyokra, melyek a társaság mult évi üzleti eredményére is befolyással voltak. A mult év üzleti tiszta nyeresége 128.181 korona. Ebből az alapszabályok értelmében járó jutalékokat összesen 20.500 koronát levonva, maradt a részvényesek közt való kiosztásra 107.672 korona és ehhez hozzáadva a mult évről való nyereség-áthozatalt: 1368 koronát, összesen 109.041 korona. Ebből a régi 4000 részvényre egyenkint 25 kor. (12.5%) esik osztalékul, összesen tehát 100.000 korona, mindögvá 9041 korona vitetik át a jövő év számlájára. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, annak az osztalékra vonatkozó javaslatát elfogadta és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadta. Elfogadta továbbá a közgyűlés az alapszabályok módosítását, a melyek közül leglényegesebb az, hogy az igazgatóság az eddigi 5—7 tag helyett 7—9 tagból áll. Megválasztattak: elnöké *Cséry Lajos*, vezérigazgatóvá *Emich Gusztáv*, igazgatósági tagokká: *Fenyvessy Adolf*, *Hoffmann Alfréd*, *dr. Jókai Mór*, *Schwarz Felix*, *Singer Zsigmond*, *Cselei Herzog Mór* (új), *Strasser Sándor* (új). A felügyelő bizottságra: *ifj. Abrányi Kornél*, *Dárdai Sándor* és *Gajári Ödön*. *Dr. Török Emil* részvényes indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az igazgatóságnak, különösen a vezérigazgatónak és a tisztikarnak buzgó és fáradhatlan működésükért.

Vidéki főnökök országos kongresszusa. A magyarországi vidéki nyomdatulajdonosok *junius 29. és 30-án* kongresszust tartanak Győrött és azon meg akarják alakítani a vidéki nyomdatulajdonosok országos egyesületét. A kongresszussal lapunk más helyén foglalkozunk, itt csak azt emlitjük meg, hogy azt a győriek hívták egybe és kéri kartársait, hogy lehetőleg május 1-ig nyilatkozzanak, va jön helyeslik-e a kongresszus tervét és tárgysorozatát s résztvesznek-e a kongresszuson. Új indítványokat május hó 20-ig lehet beküldeni. Részletes programot május végén küldenek az addig jelentkezetteknek. Minden, a kongresszusnak szánt küldeményt Győrbe, a *Pannonia* nyomda címére kell küldeni.

A magyarországi nyomdász-egyesület pécsi fiókjá 1901. évi április hó 14-én délelőtt 10 órakor *Majrovits János* szaktárs 40 éves működésének emlékére a Scholzféle sörcsarnok termében díszközgyűlést tartott, melynek lefolyásáról azonban lapunk tudósítást nem kapott. Veterán szaktársunkat jubileuma alkalmából részünkről is szívesen üdvözljük.

Szedőből lett ügyvéd. Február hó 26-án hunyt el Győrött a sok viszontagságon átment, köztisztvisletben álló *Matkovich Tamás* ügyvéd. Küzdelmes életrajza a Győri Hirlap szerint a következő volt: Matkovich 1829. évben született. A szabadságharcz kitörésekor, mint elsőéves jogász, beállt

Budapesten Mátó és Lukács fivérével együtt honvédnek, a tűzérősehez osztották és tűzmeisteri rangig vitte. A világosi fegyverletételkor fogságba került, de megmenekült. Felsőzököt Komáromig, onnan Győrbe jött és beállt a Szauerveinyomdába szedőnek. Mikor itt fölfedezéstől kellett tartania, kitűnő gondolata támadt, a mit végrehajtott, t. i. fölgyalogolt Bécsbe és az államnyomdában keresett s kapott alkalmazást. Nyomdászvándorkönyvét haláláig szeretettel őrizte. Két évig volt betűszedő Bécsben, onnan Liptó-Szent-Miklóstra ment egy szeszfőzőbe s megtanulta ezt a mesterséget, a minek Nustárban, a Hóderváry-uradalomban, a mely a magyar menekülők aziluma volt, hasznát vette, mert rövid működés után az ottani szeszfőző és fűrészgérgy igazgatója lett. Ott volt 1867-ig, ekkor Győrbe jött s a biztosító hivatalban kapott titkári alkalmazást, befejezte a jogot és 1870-ben letette az ügyvédi vizsgát.

Fiuméből, illetve az azzal határos *Susak* nevű horvát helységről kaptunk a *G. Kraljica* nyomdából több csinos és eléggé sikerült színes nyomású, modern irányban tartott akvizidensz-munkát beküldve, melyek míg a nyomda jó berendezéséről tanuskodnak, a szedő és nyomó ügyességét is dicsérik.

Új nyomdák a vidéken. *Győr*ből *Gróf Gyula* szaktárs csinosan kiállított körlevélben tudatja velünk, hogy ottan újonnan berendezett nyomdát nyitott. — *Dura J.* czég alatt pedig *Hódmező-Vásárhely* telekezett új nyomda.

Forró vérvű asszonyok czímen novella-kötetet ad ki Csongrádi László írói néven *ifj. Simonovits Kornél* szaktársunk. A könyv czíme némiképen felvilágosítást is nyújt annak tartalmáról. Ára egy korona (vidékre tíz fillérel több), mely összegnek fele a megrendeléskor, másik fele pedig a megjelenés után fizetendő. A könyv legkisebb május hó 1-én jelenik meg. A szerző czíme: VI., Aradi-utca 8. Gyűjtőknek tíz példány után tiszteletpéldánnyal szolgálnak.

Országgházról közkönyvtár. A VIII. kerületi választmány, melynek felügyelete alá tartozik a Sándor-utcai országgház telke, dr. Küffer Béla képviselőházi könyvtáros javaslatára azt a kérelmet intézi a városi tanácshoz, hogy a képviselőháznak az új parlamentbe való átköltözése után a Sándor-utcai épületben fővárosi közkönyvtár létesítsenek. A közkönyvtár felállításának szüksége mellett szól ama körülmény, hogy a fővárosi könyvtárak, a tagsági feltételek és egyéb körülmények miatt a szükségletet ki nem elégítik. A kérvényezők azt hiszik, hogy a Sándor-utcai országgházban valamely kulturintézet, esetleg a Szabad Liceummal kapcsolatban minden nagyobb nehézség nélkül fel lehetne állítani a könyvtárat. Az épületnek igen kedvező a fekvése, a berendezése csekély összegbe kerülne.

Magyarország népessége. A központi statisztikai hivatal közzétette az 1900. évi népszámlálás előleges eredményét. E szerint Magyarország polgári népessége 16,691.471, a szaporodás 1890. év óta tehát 1,528.483, vagyis 10 08%, Horvát-Szlavonország polgári népessége 2,397.249 (szaporodás 210.839 = 9.64%), a magyar birodalomé összesen 19,088.720, vagyis a szaporodás 1,739.322 = 10.03%. A katonai népességgel együtt, a mely a magyar korona területén 1900-ban 114.811 (szaporodás 418) volt, a népesség összesen 19,203.531, a szaporodás tehát 9.96%. A lakosság létszámának emelkedése, mint rendszeren, nagyobb a városokban, legnagyobb a fővárosban. Budapest fővárosában az emelkedés 45.01%, Zágráb lakosságának emelkedése még nagyobb (49.51%). Utána következik Kolozsvár 30.91%, Fiume 29.31%, Arad 27.94%, Debreczen 27.48%, Szatmár-Németi 26.67%, Pécs 25.43%, Kassa 25.41%, Temesvár 25.31% és Marosvásárhely 22.81% emelkedéssel. A többi önálló törvényhatósági város emelkedése 9—20% között váltakozik. Legkisebb Baja városáé,

mely csak 2.46%. A megyékben a szaporodás 1.44% (Baranyamegye) mint legkisebb és 15.70% (Beregmege) mint legnagyobb százalék között váltakozik. Csökkenés csak egy megyében, Tolnában konstatalható, a hol a lakosság száma 230 = 0.09%-kal fogyott.

A Lex Heinze Bécsben. A hírhedt Lex Heinze szigorú elveit újabban úgy látszik a bécsi rendőrség is a magáévá tette és valósággal mohón foglal le minden olyan könyvet, lapot, képet vagy fotografiát, a mi esetleg az osztrák polgárok szemérmességét csak a legtávolabbról is érinthetné. A napokban elkoboztak egy füzetekben megjelenő művet, mely az ő saját külön esztétikájuk szerint sértheti a finomabb lelkeket. Volt ugyanis a füzetben egy, a XVI-ik századból való humoros rajz, a melyen a rendőrség annyira megbotránkozott. A rajz szerzője *Cranach Lukács*. De elkobozták ezenkívül a bécsi szeczeszió lapját, a *Ver Sacrumot* is, mely legutóbbi számában közzétette *Klimt* új képeket, a *Medicinnek* a vázlatait, a melyek közül az egyik áldott állapotban lévő asszonyt ábrázol. A rendőrség ebben közszemérem ellen való vétéséget látott s a füzetet kérérlhetlenül elkoboztatta.

A berlini Wilhelm Woellmer betűöntőczég tudvalevőleg pályázatot írt ki két különböző rendeltetésű betűrajzra, úgymint egy reklám- és hirdetési betűfajra és egy körlevél-nyomatványokhoz szükségeltető betűfajra. Most eldőlt e pályázat sorsa a kiosztásra kerültek az előtököltes pályadíjak is. Elyerte az első helyen említett betűfajra az első díjat (700 márkát) *Glaser Ágost* müncheni rajzművész; a másodikat (500 márkát) *Dulzauer Miksa* lipcei festőművész, a harmadikat (300 márkát) pedig *Domel György* magdeburgi nyomdai faktor nyerte el. Ezeket kívül díceséretre érdemesnek találattott még hét pályázati munka. A második betűfaj tekintetében az 500 márkából álló első díj *Bienert Miksa* drezdai műiparosnak ítéltetett oda; a második díjat (400 márkát) *Pfaff János* drezdai festőművész kapta, míg a harmadik (300 márkát) *Dulzauer Miksa* lipcei festőművésznek jutott. Hét pályamunka megdícsértetett. Összesen beérkezett az első betűfajra 354 pályázat, a másodikra 128. Három pályamunka későn jött be, tehát visszatartották.

Bern városában Gutenberg-szobát rendeznek be az ottani történelmi múzeumban. Berendezése a régi nyomdászat munkaeszközeiből fog állani, mely czélra ilyen tárgyakból gyűjtést indítottak. Nálunk Magyarországon is helyőn volna a még meglévő ilyenmő régi tárgyakat a Nemzeti Múzeumban összegyűjteni és alkalmas módon közszemlére kitenni.

Az orosz vidéki sajtó még nagyon gyenge lábon áll. Egészben csak 427 vidéki lap jelenik meg 128 városban. A 100.000 lakóval bíró városok, egynek kivételével, valamennyien rendelkeznek lapokkal; a kivételt Tula városa képezi, hol nem létezik hirlap. Az 51—100 ezer lakót számláló városok közül hatban nem jelenik meg egyáltalán lap és tizenhatban nem létezik magánkézben levő lap. A 427 hirlap közt csak 197 képezi magánemberek tulajdonát, míg a többieket vagy kormány, vagy városi hatósági kiadásban tartják fenn.

A könyv múzeumát készülnék felállítani Párisban. Fontain, a városi Etienne-intézet igazgatója az 1900-ki kiállítás ötletéből mindazokhoz felhívást intézett, a kik a vilákiállítás könyvpari vagy grafikai szakmában résztvettek, hogy a nyomdászat és a sokszorosító-művészetre vonatkozó kiállítási tárgyakat ajándékozzák az alapítandó múzeumnak. Már eddig is sok fénykép, könyvtábla, metszet, galvano stb. érkezett be, úgy, hogy ezek elrendezését meg lehetett kezdeni.

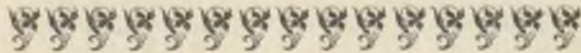
A londoni British Museum alfabetikus katalogusának nyomtatása véget ért. Egészben hatszáz kötetre terjed, melyek kétféle könyvnek címeit tartalmazzák. Elkészítése

húsz esztendő telt igénybe. A tudománysszakok szerint kidolgozott katalogus előállítására tizenöt évre van előirányozva.

Borzasztó módon akart öngyilkosságot elkövetni egy Williams nevű stereotípör Leedsben. Fejét ugyanis az olvasztó kemenczébe dugta és életbenmaradását csakis társai gyors közbelépésének köszönhette, így is súlyos égési sebet szenvedve.

Alexandriából írják, hogy az író- és nyomdapi papír fogyasztása Egyiptomban évről-évre növekszik és ennek fedezése körül az egyes iparállamok élénk versenyt fejtenek ki. A monarchia még első helyen áll ugyan, de Olasz-, Német-, Francia- és Angolország bevitelére egyre emelkedik. A nyomdapi papírt főleg a monarchia, Német- és Olaszország fedezik 100—120 kg.-os bálókban (10—12 rizsma à 500 ív). Legkeresettebb a simítatlan, simított és gépsima papír 50/65 és 58/80 alakban. Ujságpapírt 40—60 grammost (m²-kint) kérnek, 63 × 93 és 58 × 80 nagyságban. Sokat fogyaszt belőle az alexandriai államnyomda. Az írópapírt legnagyobb részben a monarchia szállítja, míg Franciaország és Anglia különlegességeket küldenek.

Új papirosanyagok. A papírgyártásnál jelenleg használatos nyersanyagok folyton tartó drágulása következtében a szakkörök új nyersanyagok után kutatnak. Külföldi szakkörökben folyton új és új kísérletezésekről olvasunk. A Paper Trade Journal Kalfornia, Arizona és Új-Mexikó sivatagiban otthonos kaktusz- és jukkapálma növényeket ajánlja, melyek rostjai igen erősek. — Franciaországban Fibroleum néven új anyagból próbálnak papírost készíteni, a mely anyag bőrhulladékokból állván, állítólag rendkívül finom és erősebb a pergament-papírosnál.

Rendes évi közgyűlés 1901. márczius 31-én.

Elnök *Tanay József.*

Elnök üdvözlő a megjelent tagtársakat és kérdést intéz, hogy mivel a tagok az alapszabályszerűleg megkivántató számban nem jelentek meg, óhajtják-e a jelenlévők a közgyűlést megtartani, vagy nem? A jelenlévők a közgyűlés megtartását határozzák el.

Jegyzőkönyv-hitelesítőikül az elnök *Hollósy János* és *Kohn Sándor* tagtársakat kéri fel.

Elnök kéri a közgyűlést, kívánja-e a titkári jelentést felolvasatni, miután az ügyis megjelent a Grafikai Szemlében, s ha nem kívánja a felolvasást, tudomásul veszi-e azt? A közgyűlés a *titkári jelentést* felolvasás nélkül tudomásul veszi.

Elnök felkéri pénztárost a *pénztári jelentés* felolvasására. A jelentéshez *Kohn Sándor* tagtárs szólalt fel, kérve, hogy mi értendő a *különfélék, vegyesek és adományok* tétele alatt? Szerinte ily czímen apróbb kiadásokat szokás kimutatni s nem oly nagy összegeket; kéri, hogy jövőre a tagok tájékoztatása végett a kimutatás (mérleg) részletesebb legyen. Továbbá kéri, mik azok a *képes követelések*? Ha behajthatók, mindenáron be kell hajtani, ha pedig nem: akkor töröljük.

Pénztáros felvilágosításai után elnök ajánlja, hogy a közgyűlés utasítsa a jövő választmányt: lehetőleg csakis oly *czégektől* fogadni hirdetéseket, a kik teljes garanciát nyújtanak a fizetésre nézve. Elfogadjatik.

Engel tagtárs a Gutenberg-nyomda részvényei ügyében kér felvilágosítást. Erre nézve elnök akként szolgál felvilágosítással, hogy a *Krausz S.* és *T.* nyomda kötelezte magát a nála készülőndő mindennemű egyleti és környezetváltvány számlái után 10⁰/₁₀₀-ot takarékbba helyezni tíz éven keresztül, a mely idő letelte után az így begyűlt összegből *első sorban* a körök részvényei lesznek beváltva. Elnök felvilágosítása tudomásul szolgál.

Ezek után a *pénztári jelentés* tudomásul vétetik.

A napirend 4. pontjánál elnök szép szavakban köszöni meg úgy tisztársai, mint a választmány nevében a rájuk

ruházott megbízatást, a melyet ezennel a közgyűlés újból rendelkezésére bocsát. Kéri egyúttal, hogy jövőre jobban támogassák a választmány működését, hogy körünk minél ismeretebbé és vonzóbbá váljék. Sajnálattal jelenti, hogy eddigi alelnökünk, *Schwind Béla* tagtárs, ki körünknek igen régi és buzgó tagja, nem hajlandó többé tisztséget vállalni. Tekintve nevezett tagtársunk régi érdemeit, ajánlja, hogy a közgyűlés *Schwind Bélának* jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. Éljenzessel fogadjatik.

SchorNSTEIN Jakab ajánlja a közgyűlésnek, hogy alelnökül egyhangúlag *Heller Ignác* tagtársat válasszák meg.

Szavazatszedők megválasztottak: *Goldfinger Mór*, *Hahn Mór* és *Werth László* tagtársak.

A szavazás megejtésére elnök az ülést öt perczre felüggeszti.

Szünet után elnök előterjeszti *Grócz Ernő* tagtársunk indítványát a *szakiskolát* illetőleg a főnökegyesülethez intézendő átirat ügyében, melyet a választmány magáévá tett. Azt hiszi, hogy az indítvány lényege tagtársaink előtt eléggé ismeretes. Indítványozó ezzel serkentő hatást óhajt gyakorolni az illető érdekelt körökre és épp azért, az átiratnak nagyobb súlyt kölcsönzendő, közgyűlési határozatot kíván.

Benes Sándor indítványozza, hogy a közgyűlés válasszon e czélra egy külön bizottságot, a mely állandóan csakis a szakiskola ügyével foglalkozzék. Elnök ajánlja, hogy tekintve azt, miszerint körünknek ügyis van szak- és irodalmi bizottsága, bizza meg a közgyűlés e két bizottságot, hogy a szakiskola ügyét folyton felszínen tartsák. A közgyűlés *Grócz Ernő* indítványát, *Benesnek* az elnök által módosított indítványával együtt elfogadja.

Augenfeld M. Miksa gyomai tagtársunk indítványát illetőleg, hogy *körünk vidéki fiókokat* alakítson, elnök ajánlja, hogy az indítvánnyal való foglalkozással a jövő választmány bizassék meg. *Káldor Lajos* nem helyesli az egész indítványt, mivel kivihetetlen s ajánlja, hogy a közgyűlés térjen fölötté napirendre. Elnök kijelenti, hogy előtte szóló indítványát nem ellenzi, mire a közgyűlés *Augenfeld* indítványa felett sajnálattal napirendre tért.

A *körhelyiség* ügyében elnökkel kéri *Stalla Márton* másodtitkár, mint előadó, hogy arról a közgyűlésnek jelentést tegyen. Előadó kifejti a választmány abbeli igyekezetét, a melylyel a körhelyiséget kedvelté akarta tenni, eddig, sajnos, kevés eredménnyel. Úgy látszik azonban, hogy a mostani vasárnap délelőtti összejövetelek idővel — talán az ősszel — be fogják bizonyítani körhelyiségünk fentartásának szükségességét. Egyrészt ezért, másrészt pedig, mivel az évi bérösszegeből sikerült 150 koronát lealkudni, kéri a közgyűlést, hogy a körhelyiséget egyelőre még tartsa fenn. Megjegyzi, hogy az évi bér eddig 500 korona volt, most pedig csak 350 korona lett. *Kohn Sándor* pártoló felszólalása után a közgyűlés másodtitkár jelentését helyesléssel tudomásul veszi és a körhelyiséget fentartani határozza.

A *netáni indítványok* során *Burghheim Károly* ajánlja, hogy: a közgyűlés utasítsa a jövő választmányt *felhívás útján tagok szerzésére*, hogy Körünk ezáltal minél szélesebb alapot nyerjen. Hosszabb vita után a közgyűlés *Burghheim* indítványát elfogadja.

SchorNSTEIN Jakab ajánlja, hogy a lelépő választmánynak ez évi buzgó működéséért *jegyzőkönyvi köszönet* szavazzassék. Éljenzessel fogadjatik.

Kadnai Vilmos ajánlja, hogy tekintve *Schwind Béla* volt alelnökünk sok évi buzgóságát és fáradozását, Körünk köszönetének és elismerésének kifejezéséül *öt tiszteletbeli taggá* válassza meg. Általános éljenzessel fogadjatik.

Több indítvány nem lévén, elnök megköszöni a szíves érdeklődést s kéri a tagtársakat, hogy Körünk vezetőit minél hathatósabban támogassák és ezáltal Körünk haladását és fejlődését mozdítsák elő; de kéri egyúttal a tagtársakat arra is, hogy körhelyiségünket minél számosabban és gyakrabban látogassák.

Ezzel a rendes évi közgyűlés — az elnök életése mellett — véget ért.

STALLA MÁRTON
másodtitkár.

A Szakkör pénztárosának lakása május 1-től VIII., Népszínház-utca 51. sz., I. emelet, 1. ajtó alatt lesz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Új előfizetőink közül többen reklamálják a lapot, ha azt nem kapják meg a hónap elején. Hát nem is kaphatják, mert lapunk mindig a hónap 20—25-ike között jelenik meg. Reklamációkat azért csakis a hónap végén tegyenek, bár a kiadóhivatal ügyis nagyon vigyáz arra, hogy ki-ki pontosan kezébe kapja lapunkat.

Vidéki főnök. A győri kongresszussal lapunk elég bőven foglalkozik. A levelet így tessék címezni: „Nyomdatulajdonosok Kongresszusi Bizottsága, Győr, Pannonia-nyomda“.

Felélős szerkesztő TANAY JÓZSEF. Főmunkatárs FIRTINGER KÁROLY.
Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre.

Ügyes gépmester

litografiai gyorsrajtóhoz, ki a fekete és színnyomásban teljesen jártas és jó átnyomó, — továbbá egy

Litograf (kőrajzoló)

szép angol írással, teljesen jó rajzoló, levélfejek, számlák, gyár- és tájképek, alakok, oklevelek, részvények stb. véséséhez azonnali állandó felvétellel kerestetnek ☉☉☉☉

ENGEL LAJOS

litografiai műintézetében

SZEGEDEN.

oooo

Rajánlathoz próba-nyomásminták és fizetési igények kére'nek.

T. Göttert faktor, Wiesbaden.

A ROBUR svéd hengeranyag főügynöke.

A ROBUR ára kilogrammonként 2·80 márka, vagyis 3 korona.

Tizenöt év óta úgy rotációs, mint illusztrált és könyvmásban egyaránt kipróbált és legjobbnak talált hengeranyag.

Alkalmas ügynökök kerestetnek.

Táviratcím: Göttert, Tagblatt, Wiesbaden.

Közvetít eladást és vételt új és használt állapotban levő

kőrforgógépekben, gyors- és tégelynyomású sajtókban,

elsőrendű czégektől, valamint a grafikus szakmában előforduló összes cikkekben.

oooo

Grafikai tudakozódó-intézet.

Telefon 62—79.

BÖLE JÓZSEF

Budapest
VIII., Vas-u. 7.
Stáhl-utca 1.

Elvállal
mindennemű épület-
és
butorasztalosmunkát.

Első magyar könyvnyomdai szakasztalos.

Javítások elfogadtnak és pontosan eszközöltetnek.

ORMOS GUSZTAV

PHOTOCROMOGRÁFIAI-MŰINTÉZET
VII. AKACZFA-U. 47.
KÉSZÍTŐ A LEGJOBB
HÍLIHÉKET
MINDENFELE NYOMTATVANYOKÉRT
FAMETSZETEK
HAZON KIVÜLI FELVÉTELEKÉRT
JUTANYOS ÁRBAN

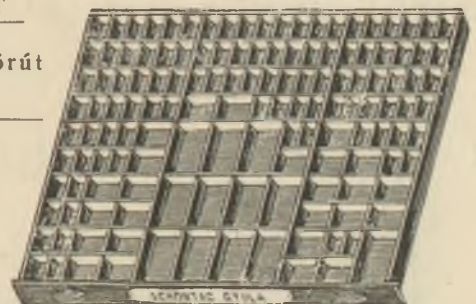
SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

VI., Váci-körút
51. szám.

Kis antiqua-szekrény 3 frt.
Nagy szekrény 4 frt.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Könyv- és könyomdai
festékgyár.

WÜSTE F.

Iroda és raktár:

Budapest, VII., Akácfa-utca 58. sz.

GYÁRT: könyv- és könyomdák részére való
fekete és színes, valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű festékeket.

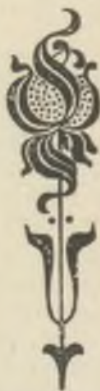
Hengeranyag-gyár. ☞ ☞

☞ ☞ ☞ Kencze-gyár.

100%

megtakarítást érhet
 el minden könyv-
 és könyomda-
 vállalat! ☞ ☞ ☞

Minden nyomdatulajdonos
elérheti e megtakarítást, ha
üzemében Rákóczy-féle

Iparolajat

egyetemes tisztító- és mosó-
szer könyv- és könyomdák
számára, használ.

.....
Egy 10 kiló legjobb minőségű
francia terpentín-olajat pótló
postai próbaküldeményt a
pénz előleges beküldése mellett
6 korona 40 fillérért bérmentve
szállít a feltaláló

Rákóczy M. vegyész-tanár

Budapest, VI., Csengery-utca 86.

TELEFON 54 — 89.

A grafikai iparágak összes
szükségeinek raktára.

Garmine Hugó

gép- és szerszámgyára

BUDAPEST, IX., Rákos-utca 11.

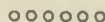
Főüzlet és gyár: Bécs, VII., Burgasse 90.

Nyomdafestékek, hengeranyag és kenczék nagy raktára

KAST ÉS EHINGER

G. m. b. H. stuttgarteri és
feurbachi gyáraiból.

A párisi kiállításon Grand prix-vel és két aranyéremmel lett kitüntetve.

Alapítottott
1878.

Képviselője

KÖNIG ÉS BAUER
Würzburg

HUGO KOCH
Lipcse

AUGUST FOMM
Lipcse

cégeknek.

CS. ÉS KIR. SZAB.

HERMANETZI**PAPIRGYÁR RAKTÁRA**

Budapest

VI. ker., Gyár-utca 64.

Alapított 1829. évben.

Levél-, könyv-, karton-,
nyomda-, író-, rajz-,
boríték-, csomagoló-,
göngy-, itató-,
szűrle- és min-
dennemű meri-
tett nyomda-
papirok.

MÁSOLÓ-

SELYEM-

és VIRÁG-

ELYEMPAPIROK.

*Merített író-, okmány-
és könyvpapirok.***PAPIRZACSKÓGYÁR.***Mindennemű lemezek stb.*

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOLFF
MANFRÉDTELEFON
18 99AUTOTYPIA
PHOTOTYPIA
+ CHEMICRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMÁS
PHOTOLITHOGRAFIA

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCA 30.

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE

Körforgású nyomógépek

BUDAPEST.

újságok, könyvek és illusztrált művek egy- és többszínbeni nyomására,
töréletesbírtett fölcser- és körbenforgó késhajtógató készülékkel.

WÖRNER J. ÉS TÁRSA Egyszerű gyorsajtók 2 vagy 4 festék-
dörzsölő hengerrel.Kétszínű nyomó gépek, 2 festék-szer-
kezettel, 2 vagy négy festékdörzsölő
hengerrel.

Tégelynyomású gyorsajtók.

Önműködő késköszörűlő-gépek.

Csomagoló- és simító-sajtók.

Papírvágó- és papírfűrő-gépek.

Aranyozó-, dombornyomású- és ri-
vágó-sajtók.

Könyvnyomdai kézisajtók.

Tömöntődel berendezések.

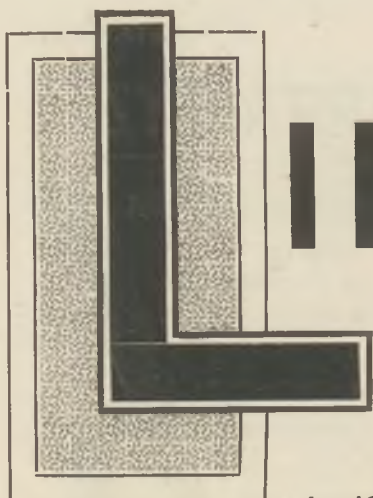
Könyvnyomdai gyorsajtók.

Transzmisszió-telepek.

Hungária akczió-lensz-gyorsajtók.

HASZNÁLT GYORSSAJTÓK

alaposan kijavítva és átalakítva, jót-
állás mellett jutányos árért eladó.

A L INOTYPE

a legnagyobb munkaképességű
szedő- és soröntőgép.

Az 1900. évi párisi világkiállításon a Grand Prix-vel és
aranyéremmel lett kitüntetve.

Eddig több mint 8000 LINOTYPE-ot adtak el, ebből 420 darabnál több esik Németországra, Ausztriára, Magyarországra és a Svájcra.

BÉCS :	Darab
Neues Wiener Tagblatt.....	10
Reichswehr	4
BOZEN :	
Ferrai Gotthard jun.	1
BRÜNN :	
Tagesbote	3
Deutsches Blatt	2
BUDAPEST :	
Budapesti Hirlap	10
INNSBRUCK :	
Tiroler Tagblatt	1

KARLSBAD :	Darab
Feller-nyomda	2
KOLIN :	
Pak-nyomda	1
LAIBACH :	
Kleinmayr-nyomda.....	1
LINZ :	
Linzer Zeitung	1
PRÁGA :	
Beaufort-nyomda	5
Narodny Listy nyomdája	3
REICHENBERG :	
Stiepel-nyomda	3

Legegyszerűbb
kezelés.

Legnagyobb munkaképesség.

Prospektusokkal, betűmin-
tákkal, referenciákkal stb.
szívesen szolgál:

M. Dukeş Nachfolger (hirdető
iroda) Wien, I., vagy pedig :

Gutenberghaus Gebrüder Geel

Wien, VII/2. (a berlini Mergenthaler Setzmaschinenfabrik vezérképviselője).

Száraz Stereotipia.

Pár perc alatt

a készen szállított, száraz stereotíp-pépecnek a szedésre való egyszerű rápréselése által tetszésszerű mennyiségű, öntésre teljesen kész kifogástalan matriczát nyerünk.

A matriczok szárítása a szedésben levő üreségek kitöltése, valamint a lemezek kiszúrásával járó eddigi munka teljesen elesik. Részletes utasítások, minták, árjegyzékek kívánatra küldetnek.

Mindennemű teljes tömőntődei felszerelések szállítása.

Erste österr.-ung.

Trocken-Stereotypie

J. E. Weigl & Co.

WIEN, IV.,
Wied. Hauptstrasse 26.

*Könyv- és
újság-nyomdáknak
nélkülözhetetlen.*

*Minden kulturállamban
szabadalmazva.*

Magyarországi képviselő

Tanczer József

Budapest

VI., Gyár-utca 62.

Telefon 28—32.

Főraktár és iroda:

MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Sólyom-utca 13.

Államilag kedvezményezett első magyar
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKGYÁR.

KURZWEIL JÁNOS

47.004. és 53.406. számú
oszt. magy. szabadalmak.

Telefon 56—64.

Gyár, iroda és raktár:

IX., Márton-utca 19. sz.

Készít legjobb minőségű illusztráció-,
újság-, mű-, díszmü- és mindenféle színes

FESTÉKEKET.

Kitüntetések:

Temesvár 1891.

Philippopol 1892.

Országos Iparegyesület 1892.

Műl. kiállítás Budapest 1896.

ÉS TÁRSA BUDAPESTEN

SZEDŐSORZÓK

igazítható feszítővel, szabad. saját találmány.

Bronzok. ✧ Kenczék. ✧ Koromégetés.

Patent gelatin hegeranyag.

Bélyegzőmetszés Tömöntöde

Mechanikai
műhely

Galvano-
plasztika

Ólomzár-
gyártás

Rézlénia-
gyártás

Első Magyar

Betűöntöde

Részvény-Társaság

Budapest, VI., Desseffy-utca

32. szám.

Egész nyomdai berendezések
jutányosan és gyorsan foganatosíthatnak.

Dús raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és bolgár
ékezetű

Könyv- és címbetűkből,
körzetekből, rézléniákból és kizárásokból,

továbbá

a legkülönfélébb ékitményekből és egyéb nyomdai
fölszerelvényekből.

UJDONSÁG! Egyetemes tabella-alapzat
Czettel és Bendtner szabadalma.

TELEFON 23—70!

2.585.639.46	A Nemzeti halottak-birtokból részvénytársasági, részvénytulajdonosiakba	691.296.00	70.263.045.00
9.284.821.48	Bérlési díjak: ez évben kiállított kölcsönök után	470.830.77	
84.258.96	az előző években kiállított kölcsönök után	10.457.945.93	
600.909.42	a hiteltől több emelésre fordított nyaralmányok	57.672.06	11.607.750.00
294.196.82	Múlt évi függőben volt karok és díjösszegek tartalsága		381.474.25
54.884.26	Utolételek		421.000.18
219.294.76	Kassafüggőben		244.888.78
569.237.11			8.273.183.78
291.206.84			
22.192.72			
118.826.81			
1.088.976.05			
32.160.			
62.448.28			
12.182.729.27			
78.011.711.42			
1.047.054.27			
86.190.811.11			

TEHER.

Mérlerszámla 1900. december 31-én.

VAGYON.

Értékpapírok		Készlet	
514.000 kor. 2. é. magyar kfr. 4%-os koronajáradék 92 kor. 35 fillérrel	65.017.091 kor. 54 fill. 65-nyal	477.788	
67.400 magyar kfr. 4%-os aranyjárdék 117 kor. 60 fillérrel		79.265.40	
12.452.020 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok 32 koronával		11.456.892	
14.297.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		13.020.828	
4.320.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		3.937.200	
65.400 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		3.562.458	
136.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		64.692	
182.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		186.000	
600.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		179.270	
624.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		138.000	
1.870.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		391.000	
8.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		614.640	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		1.882.100	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		7.920	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		198.000	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		26.920	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		1.882.100	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		68.502	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		141	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		500.410	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		4.785.410	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		8.444	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		2.320.000	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		840.000	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		20.019.600	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		600.815.54	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		19.344.960	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		1.782.117.04	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		475.000	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		231.968	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		197.000	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		88.878	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		474.892.48	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		181.290.20	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		250.400.88	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		6.949.750.44	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		6.291.028	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		144.968.84	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		2.875.982.18	
58.000 magyar kfr. földhitelezési 4%-os zálogok, 91 koronával		77.104.811.40	

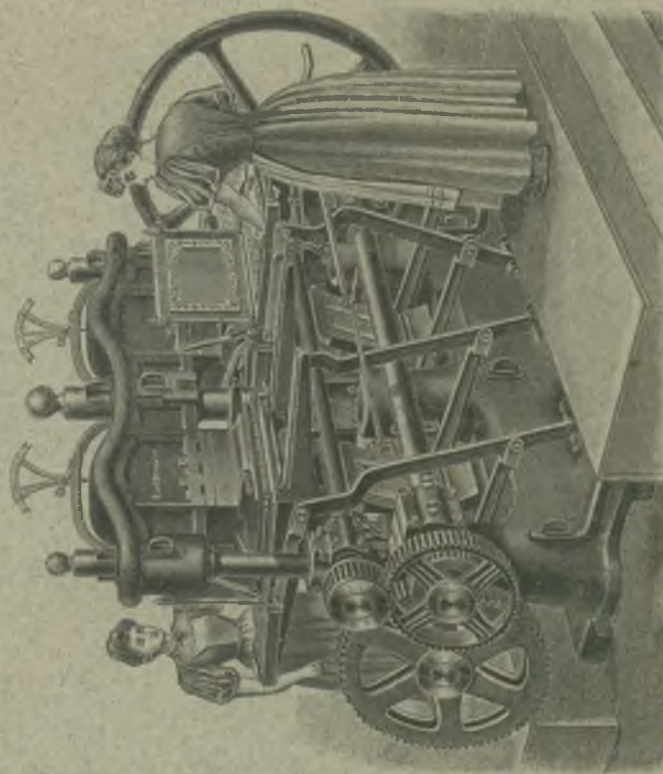
Budapest 1900. december 31. — **Kaovvinsky János**, éltbiztosítási könyvtáros. **Jeney Lajos**, **Ormody Vilmos**, gróf **Zichy Alajos**, **Szende Károly** albiztosító. A szent zsebszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a könyvnyomtatás és a könyvnyomtatás albiztosítási bizottságban megvizsgálva eltekintve a részletekkel, az albiztosítási bizottság a következőképpen találta: — **A felügyelő-örökösök: Burckhard-Béla**, **Várkonyi Konrád**, **Hajós József**, **László Zsigmond**, **Németh Titusz**, **baró Rudvánszky Géza**.

Egy

»Non plus ultra« gép egymaga olyan munkaképességű, mint hat–kilencz kézi sajtó, vagy kézi egyensúlyozó-prés. o o o

★

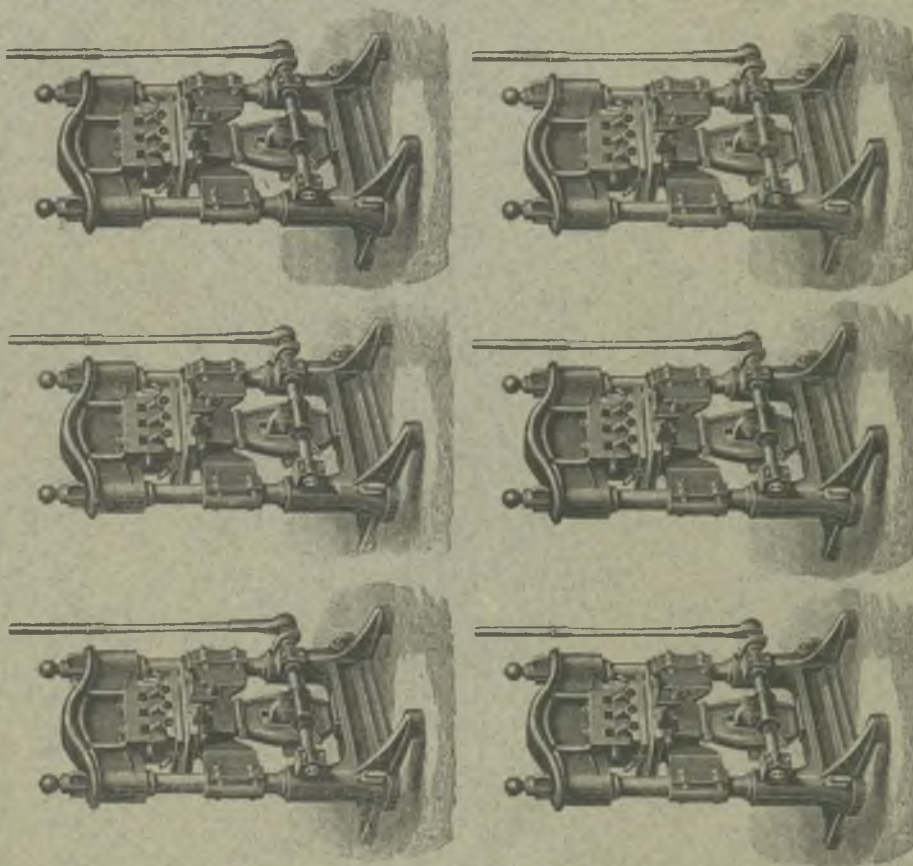
Németbirodalmi szabadalmak: 81.783., 82.007., 110.118., 111.113., 113.300., 115.272. sz.

Magyarországi képviselő:

DESSAUER ÉS MÁRKUS

BUDAPEST, VI., Lázár-utca 13.

KARL KRAUSE, LEIPZIG,

Főüzletiek:

Berlin SW. 48. | o o o Páris o o o
Friedrichstrasse Nr. 16. | Rue de Paradis 21 bis.

»Non plus ultra« négy asztallal ellátott szabadalmazott gőz-sajtológéppelvez csak két leány szültsépes és az így megtakarított munkabérből egy esztendő alatt megtérül a gép ára.